

CO₂-prestatieladder

PLAN VAN AANPAK
COROVUM ADVIES BV.
14-5-2019

Opgesteld door: M. Bender

Ondertekend door: J. Kraeima

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
1.1	Algemeen	2
1.2	Organisatiegrens.....	2
1.3	Duurzaam ondernemen.....	3
2	Inzicht	4
2.1	CO ₂ -footprint	4
2.2	Analyse CO ₂ -footprint en energiebeoordeling	5
2.3	CO ₂ emissie verbrandingbiomassa.....	6
2.4	Verwijdering CO ₂ (GHG).....	6
3	Reductie.....	7
3.1	Reductiemaatregelen	7
3.2	Doelen.....	8
3.3	Maatregelenlijst en relatieve positie.....	9
4	Communicatie.....	10
4.1	Communicatieplan.....	11
5	Participatie.....	12
6	Energiemanagement en borging	13
6.1	Organisatie en management	13
6.2	Taken en verantwoordelijkheden.....	14
7	Bijlagen	15

1 Inleiding

Met veel energie zijn we het certificeringstraject van de CO₂-prestatieladder ingegaan. In haar doen en laten had Corovum Advies BV veel gedaan om de reductie van CO₂ in praktijk te brengen, maar was dit nog niet structureel in onze bedrijfsvoering geborgd. Deze rapportage geeft invulling aan vrijwel alle eisen van het certificatieschema voor de CO₂-prestatieladder niveau 3 voor Corovum Advies BV.

De organisatiegrens is beschreven in hoofdstuk 1. Pijler A (inzicht) is beschreven in H2, pijler B (reductie) in H3, pijler C (communicatie) in H4 en pijler D (participatie) in H5. H6 is gewijd aan borging en eis 3.B.2.

Het plan van aanpak, de ingevulde maatregelenlijst en de verplichte internetpublicatie zijn in aparte documenten of op internet te vinden.

Het bedrijf beschikt over een uitgebreide emissie-inventaris voor scope 1&2 CO₂ emissies conform ISO 14064-1.

1.1 Algemeen

Corovum Advies BV. is een jong en enthousiast adviesbureau binnen de civiele techniek. Vanuit de rol als adviseur ondersteunen wij onze opdrachtgevers bij de realisatie van projecten op het gebied van infrastructuur, civiele techniek en ruimtelijke ordening. We treden hierbij op als projectmanager, projectleider of adviseur namens de opdrachtgever en verzorgen bovendien de benodigde ingenieursdiensten. Hiervoor hebben wij de beschikking over een ingenieursbureau, dat nauw samenwerkt met onze adviseurs bij de klant.

Naast technische deskundigheid, heeft Corovum Advies veel ervaring met de integrale procesmatige benadering van projecten en de hierbij betrokken omgevingspartijen, zoals omwonenden en ondernemers. Dit laatste vinden wij minstens zo belangrijk als de technische aspecten van het project. Vanuit die visie leveren wij maatwerk voor ieder project, waarbij we ons sterk maken voor uw belangen als opdrachtgever.

Corovum werkt daarbij met de volgende principes:

- Het creëren van betrokkenheid en het maximaal ontzorgen van de opdrachtgever;
- Werken in een prettige sfeer en op basis van een goede relatie met de opdrachtgever;
- Adviserende rol richting de opdrachtgever;
- Aandacht voor inventiviteit en innovatie;
- Werken aan de hand van duidelijke afspraken en middels een heldere communicatie.
- Milieubewust meedenken in ontwerpen en in de werkvoorbereiding toepassen, bijvoorbeeld door zo veel als mogelijk materialen die vrijkomen in de werken her te gebruiken en minimale transportbewegingen in de werken te realiseren.

1.2 Organisatiegrens

De organisatie bestaat uit Corovum Holding BV en Corovum Advies BV. Onder de holding valt één bedrijfspand en één elektrische auto. Onder Corovum Advies BV valt één elektrische auto. In totaal werken er 10 FTE in onze organisatie.

Het bedrijf was van 1 januari tot en met 1 april 2018 gevestigd in een huurpand in Gouda aan Stationsplein 8. Vanaf 1 april 2018 is Corovum gevestigd aan de Gravin Beatrixstraat 34 in Gouda in ons eigen pand met een totale vloeroppervlakte van circa 525 m². Een deel van dit pand (de bovenverdieping) wordt onderverhuurd en heeft een vloeroppervlakte van circa 212 m². Omdat Corovum eigenaar is en tevens verantwoordelijk voor de belangrijkste installaties van de huurder (verlichting, ventilatie en verwarming), wordt het gehele pand meegenomen in de organisatiegrens. Hierbij merken we op dat we geen 100% invloed hebben over een deel van het energieverbruik van het pand (bijv. het elektriciteitsverbruik van de ICT van de huurder).

Er zijn geen projecten in uitvoer waarbij de CO₂-prestatieladder is ingezet als aanbestedingsinstrument.

CO ₂ -Prestatieladder Corovum Advies BV.	Pagina 2 van 15
	Datum: 14-5-2019

1.3 Duurzaam ondernemen

Corovum Advies BV. vindt het belangrijk om milieubewust bezig te zijn. Om inzicht te krijgen en geven in het energiegebruik en de CO₂-uitstoot, zijn we aan de slag gegaan met de CO₂-prestatieladder. De CO₂-Prestatieladder is een efficiënt duurzaamheidsinstrument om te helpen bij het reduceren van de CO₂-uitstoot en wordt beheerd door de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen (SKAO). Corovum streeft ernaar om minimaal aan de derde trede van de CO₂-prestatieladder te voldoen.

Als bedrijf letten wij bijvoorbeeld op vermindering van uitstoot van zakelijk verkeer, het opwekken van zonne-energie, vermindering van print- en papierwerk en werknemers en relaties herinneren van het milieubewustzijn. Daarnaast zullen wij als bedrijf deelnemen aan verschillende keteninitiatieven en staan we aangemeld bij Milieubarometer.

Een duurzaam kantoor:

Het kantoor is in 1999 gebouwd en in het jaar 2000 opgeleverd. Tijdens het ontwerp van het pand zijn daarin de volgende drie belangrijke punten meegenomen:

- Optimale arbeidsomstandigheden;
- Duurzaam wat betreft energie- en watergebruik;
- Duurzaam wat betreft materiaalgebruik en onderhoud.

Daarnaast heeft het kantoor vanaf begin 2017 het energielabel A verkregen dat geldig is tot 03-02-2027.

Sinds 1 september 2018 maakt het kantoor gebruik van zonnepanelen voor het opwekken van groene stroom. Het kantoor betreft een energiezuinig gebouw. Ten opzichte van een doorsnee kantoorgebouw levert het pand een energiebesparing op van circa 60%, dat mede veroorzaakt wordt door de onderstaande systemen en toepassingen:

- Passieve koeling middels zonwering tussen de ramen;
- Drie lagen glas;
- Vloerverwarming (met uitzondering van de vergaderruimten);
- Zonneboiler;
- Zonnepanelen op dak;
- Waterbesparing door middel van een ingenieus systeem;
- LED verlichting in plaats van TL verlichting.

CO ₂ -Prestatieladder Corovum Advies BV.	Pagina 3 van 15
	Datum: 14-5-2019

2 Inzicht

2.1 CO₂-footprint

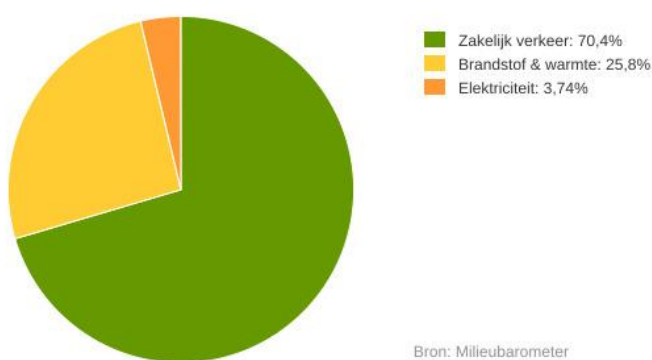
De CO₂-footprint is opgesteld met behulp van de Milieubarometer. De emissiefactoren komen overeen met www.CO2-emissiefactoren.nl. Als referentiejaar is 2018 aangehouden. Onze footprint is niet geïnfereerd door een Verifiërende Instelling.

Corovum Advies BV		2018		
		Milieugegeven	CO ₂ -parameter	CO ₂ -equivalent
CO₂ scope 1				
Aardgas voor verwarming	Brandstof & warmte	2.252 m ³	1,89 kg CO ₂ / m ³	4,26 ton CO ₂
Personenwagen (in liters) diesel	Zakelijk verkeer	1.369 liter	3,23 kg CO ₂ / liter	4,42 ton CO ₂
			Subtotaal	8,68 ton CO ₂
CO₂ scope 2				
Ingekochte elektriciteit	Elektriciteit	10.815 kWh	0,649 kg CO ₂ / kWh	7,02 ton CO ₂
Zelf opgewekte zonnestroom (PV)	Elektriciteit	29.000 kWh	0 kg CO ₂ / kWh	0 ton CO ₂
Teruggeleverde stroom (uit PV of Wind)	Elektriciteit	9.864 kWh	-0,649 kg CO ₂ / teruggeleverd	-6,40 ton CO ₂
Openbaar vervoer	Zakelijk verkeer	7.161 personenkm	0,036 kg CO ₂ / personenkm	0,258 ton CO ₂
Elektrische auto's (kWh groene stroom)	Zakelijk verkeer	3.714 kWh	0 kg CO ₂ / kWh	0 ton CO ₂
Gedeclareerde km privé auto's	Zakelijk verkeer	31.562 km	0,220 kg CO ₂ / km	6,93 ton CO ₂
			Subtotaal	7,81 ton CO ₂
Totaal				
			Totaal	16,5 ton CO ₂
			Netto CO ₂ -uitstoot	16,5 ton CO ₂

Figuur 1: CO₂-footprint Corovum Advies BV. van 2018

Onze totale CO₂-footprint bedraagt 16,5 ton. Hiermee zijn wij een 'klein' bedrijf volgens de indeling van de CO₂-prestatieladder.

Corovum Advies BV 2018 - CO₂-meter

Figuur 2: CO₂-meter van 2018

De CO₂-meter toont de verdeling van de CO₂-uitstoot. Duidelijk is dat zakelijk verkeer het belangrijkste thema is en dat er hier waarschijnlijk ook het meeste kan worden bespaard.

CO ₂ -Prestatieladder Corovum Advies BV.	Pagina 4 van 15
	Datum: 14-5-2019

Onzekerheden in de data en gegevensbronnen:

Omdat we pas sinds april 2018 het pand in eigendom hebben en in september 2018 echt gesetteld zijn en sinds die tijd beschikken over goede meetgegevens, was het nodig om onze footprint over 2018 deels te baseren op schattingen. Op deze wijze hebben we een acceptabel referentiejaar gecreëerd, op basis waarvan we doelstellingen kunnen opstellen voor de komende 3 jaar. In de footprint van 2019 zullen deze onzekerheden vrijwel allemaal opgelost zijn.

De schattingen hebben we als volgt gemaakt:

- Elektriciteit: het elektriciteitsgebruik van september t/m maart geëxtrapoleerd naar 1 jaar.
- Zelf opgewekte elektriciteit van de Zonnepanelen: de geschatte opbrengst van de leverancier
- Teruggeleverde elektriciteit: De werkelijke teruglevering van september-maart maal 3. Opbrengstcurves van zonnepanelen over een heel jaar laten zien dat ongeveer 1/3 van de productie in de maanden september-maart plaats vindt.
- Gas: het gasverbruik van september – mei plus 10% (omdat er in de zomermaanden vrijwel geen gas verbruikt wordt).
- Vervoer: werkelijke verbruiksgegevens. Voor elektrische auto's is aan de zaak ook privé opgeladen.

De gegevensbronnen en berekeningswijzen zijn tevens opgenomen in de notitiesvelden in de Milieubarometer.

Er zijn geen gegevens uitgesloten, met uitzondering van koudemiddelen. Er zijn wel koudemiddelen in gebruik (auto-airco, koelkast e.d.), maar deze komen alleen vrij bij lekkages. Mocht dat een keer gebeuren dan zijn de hoeveelheden dusdanig klein dat deze als 'niet materieel' gezien kunnen worden.

2.2 Analyse CO₂-footprint en energiebeoordeling

In referentiejaar 2018 is in totaal 16,5 ton CO₂ uitgestoten. Dit komt neer op 1,65 ton CO₂ per fte.

Daar wij een adviesorganisatie zijn is onze footprint deels toe te schrijven aan kantoor/overhead activiteiten. 53% van de footprint (zijnde ongeveer driekwart van het zakelijke verkeer), is gekoppeld aan onze projecten. De rest van de footprint, 47% (elektriciteit, gas en 25% van het zakelijk verkeer) is voor overhead/kantoor activiteiten.

Als onze footprint wordt vergeleken met een gemiddeld adviesbureau (zie www.milieubarometer.nl/voorbeelden/kantoor) dan valt op dat ons elektraverbruik een klein aandeel heeft in het totaal. Hieruit concluderen wij dat we op gebied van elektriciteit al grote stappen hebben gezet.

Het is niet mogelijk om een volledige energiebeoordeling uit te voeren, aangezien er geen historische data zijn. Wel is hieronder het huidige verbruik geanalyseerd, zijn de belangrijkste verbruikers benoemd en de kansen voor verbetering op een rij gezet.

Scope 1:

- Het totale gasverbruik van het pand over 2018 is 2.252 m³ oftewel 4,3 ton CO₂. Dit gas wordt 100% verbruikt voor verwarming (sinds 2018 met HR ketel) van het gehele pand. Het pand bestaat uit een boven- en benedenverdieping waarbij Corovum op de begane grond werkt en de huurder op de bovenverdieping.
Het verbruik wordt met name beïnvloed door gedrag (instelling ruimte temperatuur, gebruik ventilatiesysteem en open zetten ramen en deuren). Maatregelen op gebied van isolatie en energiezuinige opwekking zijn allemaal al getroffen. Het besparingspotentieel is klein.

CO ₂ -Prestatieladder Corovum Advies BV.	Pagina 5 van 15
	Datum: 14-5-2019

Scope 2:

- De totale hoeveelheid ingekochte elektriciteit met daarbij opgeteld de zelfopgewekte zonnestroom, en afgetrokken het opladen van de voertuigen en de terug geleverde stroom is het verbruik van het pand zelf. Dit is, over het hele pand genomen, berekend op 26.237 kWh, oftewel 50 kWh/m². Maar door gebruik van zelfopgewekte zonnestroom, wat groot positief effect heeft op de CO₂-uitstoot, is de totale uitstoot voor elektriciteit slechts 0,62 ton CO₂.
Belangrijkste verbruikers zijn de verlichting, ICT apparatuur, de ventilatie en het opladen van de elektrische auto's. Het verbruik wordt beïnvloed door de productie (gebruikstijden en gebruikintensiteit van het pand), hoe energiezuinig de gebruikers zijn (nota bene de verlichting is reeds vervangen) en bewustwording. Belangrijke variabele is het opladen van de elektrische auto's.
Vooral op gebied van energiezuinige ICT en bewustwording zijn nog besparingen mogelijk. Daarnaast is met het inkopen van groene stroom een extra stap in de reductie van CO₂ te zetten.
- Het zakelijk verkeer tenslotte geeft een uitstoot van 11,6 ton CO₂. Hierin is mobiliteit met auto's (personenwagen diesel en de zakelijke km met privéauto's) de dominante post. Het verschuiven van automobilititeit naar OV- en fiets geeft de grootste besparing. Dit is echter een moeilijke stap en sterk afhankelijk van de locaties van klanten en projecten.
Het gebruik van twee elektrische auto's wordt gezien als een positieve toepassing.
De grootste daling vindt plaats in 2019, omdat de dieselauto eind 2018 is vervangen voor een elektrische auto (= 4,4 ton CO₂ minder).

2.3 CO₂ emissie verbrandingbiomassa

Dit heeft niet binnen het bedrijf plaatsgevonden.

2.4 Verwijdering CO₂ (GHG)

Dit heeft niet binnen het bedrijf plaatsgevonden.

CO ₂ -Prestatieladder Corovum Advies BV.	Pagina 6 van 15
	Datum: 14-5-2019

3 Reductie

3.1 Reductiemaatregelen

De onderstaande reductiemaatregelen zijn onlangs al toegepast:

- Gebruik van LED verlichting in plaats van TL verlichting;
- Gebruik van energie zuinige beeldschermen;
- Goed inregelen ventilatie (geen airco);
- Vernieuwen van CV-ketel naar HR-ketel;
- Het vervangen van dieselauto door een elektrische auto;
- Plaatsen van zonnecellen.

Daarnaast wil Corovum Advies BV. zich verbeteren op de volgende maatregelen:

- Overgaan op 100% Nederlandse groene stroom;
- Stimuleren van het fietsgebruik;
- Beperken van dieselauto's;
- Terugdringen van het gasgebruik, middels bewustwording;
- Het zakelijk verkeer zoveel mogelijk met openbaar vervoer, fiets of elektrische auto te laten gaan;
- Goede communicatie en samenwerking met de huurder betreffende milieuzaken (zie communicatieplan);
- Minder gebruik van print- en papierwerk;
- Energiezuinigere ICT-voorzieningen.

Deze maatregelen leiden tot een geschatte besparing van:

- 2% op gas, zijnde 45 m³ oftewel 85 kg CO₂;
- 2% op elektriciteit, zijnde 600 kWh, oftewel 390 kg CO₂;
- 10% op de gedeclareerde km zakelijk vervoer, oftewel 0,7 ton CO₂;
- 0,62 ton CO₂ als gevolg van vergroening van de elektriciteitsinkoop.

Bovenstaande geschatte besparingen leiden tot de volgende doelstellingen.

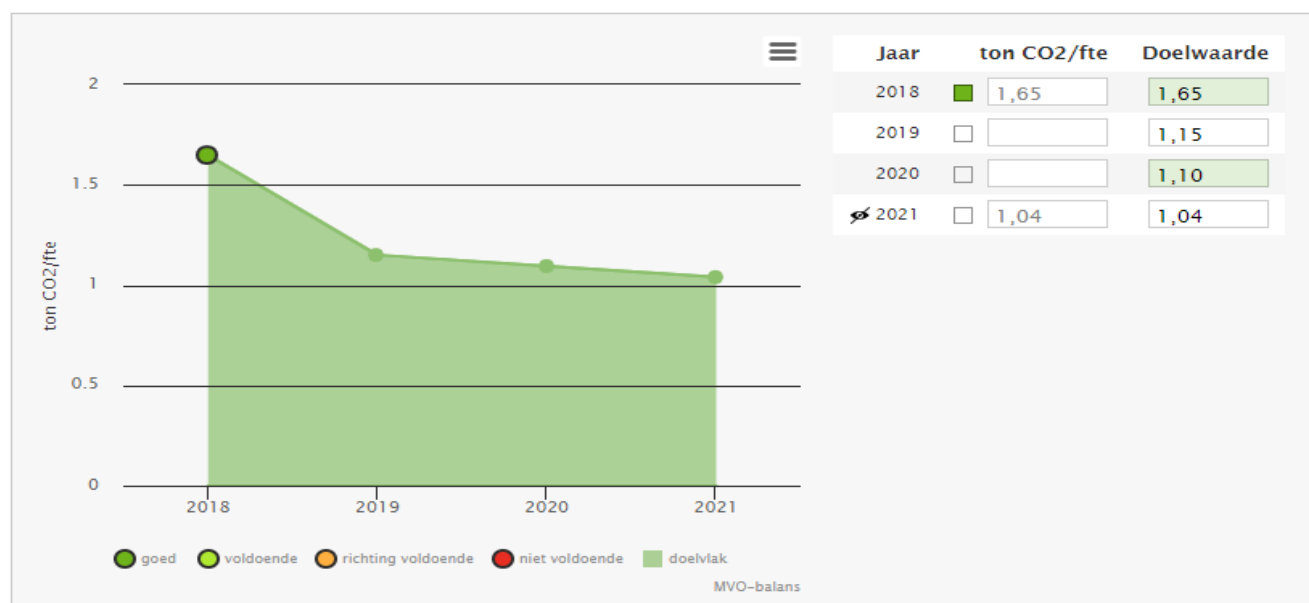
CO ₂ -Prestatieladder Corovum Advies BV.	Pagina 7 van 15
	Datum: 14-5-2019

3.2 Doelen

Corovum Advies BV. streeft ernaar zo milieubewust mogelijk bezig te zijn en waar mogelijk altijd te kunnen verbeteren op gebied van duurzaamheid. Onze doelstelling is om in het jaar 2019 de CO₂ uitstoot per medewerker met circa 30% te reduceren ten opzichte van het referentiejaar 2018. Hierna is de doelstelling om voor het jaar 2020 en 2021 de CO₂ uitstoot met 4% per jaar te reduceren. E.e.a. is weergegeven in onderstaande figuur.

Totaal CO₂ per medewerker (ton CO₂/fte)

Figuur 3: Weergave van de hoofddoelstelling voor CO₂-reductie van Corovum Advies

Deze hoofddoelstelling is vertaald in verschillende Key Performance Indicators (KPI's) voor scope 1 en scope 2. Hierbij is rekening gehouden met de maatregelen en geschatte besparingen uit 3.1.

Kengetallen naam	Eenheid	2018	Tussendoel 2019	Tussendoel 2020	Einddoel 2021
Totaal CO₂	Ton CO ₂	16,5	11,5	11	10,4
Totaal CO₂ per medewerker	Ton CO ₂ /fte	1,65	1,15	1,10	1,04
CO₂ scope 1 per medewerker	Ton CO ₂ /fte	0,868	0,5	0,460	0,420
CO₂ scope 2 per medewerker	Ton CO ₂ /fte	0,781	0,7	0,665	0,630
Elektriciteitsverbruik per m² gebouwooppervlak	kWh/m ²	50	49,7	49,3	49
Gasverbruik per m³ gebouwinhoud	m ³ /m ³	1,43	1,42	1,41	1,40
CO₂ emissie zakelijk verkeer per medewerker	index	100	65	60	55

Tabel 1: Weergave van de huidige KPI's en de doelen voor 2019, 2020 en 2021

CO ₂ -Prestatieladder Corovum Advies BV.	Pagina 8 van 15
	Datum: 14-5-2019

De KPI's uit tabel 1 bestrijken alle relevante onderdelen van onze footprint en stellen ons in staat om alle aspecten, waar we maatregelen op geformuleerd hebben, jaarlijks te monitoren. Om het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) goed meetbaar te maken is de MVO-balans opgesteld. Hierin zijn de KPI's uitgerekend op basis van de data die zijn ingevuld in onze Milieubarometer.

3.3 Maatregelenlijst en relatieve positie

Via de maatregelenlijst CO₂-prestatieladder 2019 van SKAO heeft Corovum Advies BV. aangegeven aan welke maatregelen er wordt voldaan en welke maatregelen worden nagestreefd. SKAO heeft hiervan een rapportage gemaakt en op basis daarvan is onze relatieve positie bepaald.

In de maatregelenlijst zijn niet alle maatregelactiviteiten meegenomen, omdat deze niet allemaal voor het bedrijf relevant zijn. Zie bijlage I voor SKAO rapportage maatregelenlijst 2019.

Maatregel	Niet ingevuld	Categorie A Achterblijver	Categorie B Middenmoter	Categorie C Koploper
Advies	1x	3x		
Kantoren	4x	1x	2x	2x
Organisatiebeleid algemeen	2x		2x	
Personen mobiliteit	6x	3x	3x	5x
Totaal	13x	7x	7x	7x

Tabel 2: Analyse relatieve positie op basis van samenvattende SKAO maatregelenlijst

Op basis van de ingevulde maatregelenlijst komt naar voren dat wij in alle categorieën evenveel punten scoren. Gemiddeld genomen kunnen wij daarmee als middenmoter worden gezien.

4 Communicatie

Om nog CO₂-bewuster te worden is het belangrijk om dit onderwerp op zowel intern- als extern goed inzichtelijk te maken en toe te lichten. Een goede communicatie zorgt ervoor dat belanghebbenden inzicht krijgen van de CO₂-inspanningen waar Corovum Advies BV. aan werkt. Daardoor kunnen we met zijn allen werken aan een duurzamer imago.

Met interne belanghebbenden bedoelen we de medewerkers en de directie en de medewerkers van de huurder.

Bij de interne belanghebbenden willen we het bewustzijn en de betrokkenheid op gebied van CO₂-reductie vergroten. Corovum Advies BV. wil onder andere door middel van halfjaarlijkse team overleggen en andere lezingen medewerkers voorlichten over het beleid en de richtlijnen van de CO₂-reductie. Daarnaast willen we de stand van zaken mededelen over de maatregelen, doelen en resultaten zodat daarmee medewerkers actief betrokken zijn om de vastgestelde doelstelling te bereiken en de opgedane kennis verder te verspreiden naar de buitenwereld.

Met externe belanghebbenden bedoelen we gemeenten, provincies, waterschappen, Rijksoverheid projectontwikkelaars, leveranciers en uitvoerende bedrijven in de aannemerij.

Externe belanghebbenden willen we op de hoogte brengen van de maatschappelijke verantwoordelijkheid en betrokkenheid op gebied van duurzaam ondernemen. Tevens wil Corovum Advies BV. externe relaties bewuster maken van een actieve bijdrage aan de CO₂-reductie.

Er wordt aan gewerkt om door publicaties op de website, het versturen van nieuwsbrieven en mails met digitale handtekeningen het printen van mails en documenten te verlagen. Zodoende wordt men herinnert om duurzaam bezig te zijn ten einde de voortgang op het CO₂-beleid te monitoren, rapporteren we en communiceren wij dit halfjaarlijks.

CO ₂ -Prestatieladder Corovum Advies BV.	Pagina 10 van 15
	Datum: 14-5-2019

4.1 Communicatieplan

Met behulp van de twee onderstaande tabellen is het communicatieplan van Corovum Advies BV in een duidelijk overzicht te zien.

INTERNE COMMUNICATIE				
Middel	Doelgroep	Frequentie	Inhoud	Verantwoordelijke
Teamoverleg	Directie/ alle medewerkers	2x per jaar	Interne regelgeving omtrent CO ₂ . Bespreken energiebeleid en reductiemaatregelen, doelen en resultaten,	Arthur Karreman
Teamoverleg	Directie/ alle medewerkers	3- maandelijks	Monitoring brandstofgebruik en bandenspanning en terugkoppeling naar bestuurders.	Arthur Karreman
Directiebeoordeling/jaarverslag	Directie/ alle medewerkers	1x per jaar	Interne regelgeving omtrent CO ₂ . Bespreken reductiemaatregelen, doelen en resultaten	Johan Kraeima
Pandoverleg	Blonk (huurder)	2x per jaar	Bewustwording over brengen/delen over CO ₂ - reductie en bespreken energiezuinige maatregelen	Harry van den Muijsenberg
Website	Directie/ alle medewerkers	2x per jaar	Documentatie CO ₂ -ladder met beleidsplan, certificaat, CO ₂ -footprint, communicatieplan en deelname initiatieven en projecten	Wouter Loos
Social media (Linked-In)	Directie/ alle medewerkers	Doorlopend	Diverse CO ₂ -gerelateerde informatie (en projecten). Screenshots maken ter bewijs	Wouter Loos/Edith van Norden
Startgesprek	Alle nieuwe medewerkers	1x bij in dienst treden	Uitleg over het milieubewustzijn binnen het bedrijf	Johan Kraeima

Tabel 3: interne communicatie

EXTERNE COMMUNICATIE				
Middel	Doelgroep	Frequentie	Inhoud	Verantwoordelijke
Website Corovum Advies BV	Alle externe belanghebbende	2x per jaar	Documentatie CO ₂ -ladder met beleidsplan, certificaat, CO ₂ -footprint, communicatieplan en deelname initiatieven en projecten	Wouter Loos
Social media (Linked-In)	Alle volgers/contacten en overige belanghebbende	Doorlopend	Diverse CO ₂ -gerelateerde informatie (en projecten). Screenshots maken ter bewijs	Wouter Loos
Nieuwsbrief	Alle externe belanghebbende	1x per jaar	Maatschappelijk jaarverslag	Johan Kraeima

Tabel 4: externe communicatie

CO ₂ -Prestatieladder Corovum Advies BV.	Pagina 11 van 15
	Datum: 14-5-2019

5 Participatie

Om in de toekomst zoveel mogelijk bijdrage te kunnen leveren aan de reductie van de CO₂-uitstoot is het essentieel om deel te nemen aan initiatieven binnen onze sector. Innovatie en verbreding van kennis wordt op deze manier uitgebreid.

Diverse sector en keteninitiatieven zijn onderzocht. Hiervoor is onder andere de website van SKAO geraadpleegd en is gekeken bij welke keteninitiatieven onze collega's concurrenten zijn aangesloten. In directieoverleg zijn de mogelijk interessante initiatieven besproken en vervolgens heeft Corovum Advies BV zich als deelnemer aangemeld bij de volgende initiatieven:

- Duurzame leverancier
- Milieubarometer

Via deelname blijven we op de hoogte van de duurzaamheidsontwikkelingen in onze markt en wordt het bewustzijn op gebied van duurzaamheid vergroot.

Voor deelname zijn er 16 uren per jaar gereserveerd (3 tot 4 bijeenkomsten incl. voorbereiding). Hiervoor is budget vrijgemaakt, dat in hoofdstuk 6 staat beschreven.

CO ₂ -Prestatieladder Corovum Advies BV.	Pagina 12 van 15
	Datum: 14-5-2019

6 Energiemanagement en borging

6.1 Organisatie en management

Corovum is een klein bedrijf met 10 medewerkers. Binnen deze grenzen hebben wij in het kader van de CO₂-prestatieladder een compact energiemanagementsysteem opgezet conform ISO-50001. Het doel hiervan is het monitoren, opvolgen en continu verbeteren van de energie-efficiëntie. Uiteindelijk draagt dit bij aan een beperking van de energiebehoefte en de vermindering van de CO₂-uitstoot van ons bedrijf. Het uitgangspunt van ons energiemanagementsysteem is de Plan, Do, Check, Act cyclus van Deming.

Elke periode doorlopen we de volgende stappen:

Plan

1. Identificatie en beoordeling van energieaspecten
  - Energiegegevens worden jaarlijks verzameld en ingevuld in de Milieubarometer. De Milieubarometer berekent de CO₂-footprint en laat (op termijn ook) meerjarenoverzichten zien.
  - De resultaten worden geanalyseerd op trends en afwijkingen en gecommuniceerd (zie communicatieplan)
2. Doelstellingen en programma's met betrekking tot energie
  - In ons plan van aanpak zijn doelstellingen opgenomen. Op basis van stap 1 worden deze geëvalueerd en eventueel (aanvullende) maatregelen gezocht. Deze worden intern besproken en ingepland.

Do

3. Implementatie van maatregelen
  - De maatregelen worden uitgevoerd. Hiervoor is de directie eindverantwoordelijk.

Check

4. Monitoring
  - De voortgang van de uitvoering van de maatregelen wordt gemonitord door dit halfjaarlijks te bespreken in teamoverleg. Uiteindelijk is de directie eindverantwoordelijk. De realisatie wordt vastgelegd in een voortgangsrapportage.

Act

5. Afwijkingen, corrigerende en preventieve maatregelen
  - Afwijkingen in het energieverbruik, plotselinge toe- of afnames worden geregistreerd en verklaard in de jaarlijkse CO₂-rapportage. Op basis hiervan worden corrigerende en preventieve maatregelen toegevoegd aan het Plan van Aanpak.
  - Eenmaal per jaar vindt er een interne audit plaats waarin de voortgang van het energiemanagementsysteem en de werking van het certificatieschema tegen het licht wordt gehouden. Hierbij komt aan de orde:
    - Controleverslag van de verzamelde data
    - Realisatie van de reductiedoelstellingen
    - Voortgang van implementatie van reductiemaatregelen
    - Nieuwe verbeterkansen op gebied van CO₂-reductie
    - Actualiteit en effectiviteit van CO₂-reductieplan
    - Effectiviteit van communicatie over CO₂-reductie
    - Resultaten van participatie aan (sector- of keten-)initiatieven.

CO ₂ -Prestatieladder Corovum Advies BV.	Pagina 13 van 15
	Datum: 14-5-2019

- Eenmaal per jaar vindt de directiebeoordeling plaats. De input hiervoor is:
  - Resultaten van interne audit (en voorgaande audit van een Certificerende Instelling)
  - De status van vervolgmaatregelen van vorige directiebeoordelingen
  - Aanbeveling voor verbetering

De output bestaat uit maatregelen/besluiten met betrekking tot:

- Verbetering van de doeltreffendheid van het managementsysteem en bijbehorende processen
- Een analyse van de waarschijnlijkheid dat eerder intern/extern gepubliceerde reductiedoelstellingen gehaald zullen worden.

6.2 Taken en verantwoordelijkheden

Om CO₂ bewust denken in onze hele organisatie te verankeren zijn de taken en verantwoordelijkheden over verschillende mensen verspreid. Hieronder een overzicht:

<u>Waarborging</u>		
Onderwerp	Omschrijving	Verantwoordelijke
Inzicht en reductie	Verzamelen data en opstellen halfjaarlijkse voortgangsrapportage	Arthur Karreman / Harry van den Muijsenberg
Communicatie	Halfjaarlijkse uitvoeringsupdate in teamoverleg	Arthur Karreman
Reductie	Uitvoeren maatregelen	Johan Kraeima
Communicatie	Periodiek up to date houden van de Website Corovum Advies BV & Social media (Linked-In)	Wouter Loos
Participatie	Websites nagaan over nieuwe initiatieven	Wouter Loos
Participatie	Deelnemen aan bijeenkomsten en lezingen	Arthur Karreman
Interne audit	Jaarlijks de werking van het managementsysteem beoordelen	Arthur Karreman
Directiebeoordeling	Jaarlijks de werking van het systeem beoordelen en indien nodig bijsturen	Johan Kraeima

Voor de taken zijn uren geraamd, die verbonden zijn aan een budget.

<u>Budget</u>			
Onderwerp	Verantwoordelijke	Uur	Totaalbedrag
Inzicht en reductie	Arthur Karreman / Harry van den Muijsenberg	16	€1300
Communicatie	Arthur Karreman	8	€450
Reductie	Johan Kraeima	24	€1200
Communicatie	Wouter Loos	20	€1000
Participatie	Wouter Loos	16	€800
Participatie	Arthur Karreman	16	€1300
Interne audit & directiebeoordeling	Arthur Karreman / Johan Kraeima	16	€1300
Totaal			€7350

Jaarlijks zal er een budget van circa €7500 beschikbaar zijn voor bovengenoemde duurzaamheidsactiviteiten.

CO ₂ -Prestatieladder Corovum Advies BV.	Pagina 14 van 15
	Datum: 14-5-2019

7 Bijlagen

Bijlage I SKAO rapportage maatregellijst 2019

CO ₂ -Prestatieladder Corovum Advies BV.	Pagina 15 van 15
	Datum: 14-5-2019